

Міністерство охорони здоров'я України
Івано-Франківський національний медичний університет
Кафедра терапії і сімейної медицини ННПО

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перша проректорка ІФНМУ
проф. Ерстенюк Г. М.

« 28 » серпня 2020 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасні науково - практичні аспекти внутрішньої медицини

Освітньо-наукова програма вищої освіти підготовки фахівців

Рівень вищої освіти Третій (освітньо-науковий) рівень

Кваліфікація освітня Доктор філософії

Галузь знань 22 Охорона здоров'я

Спеціальність 222 Медицина

Затверджено на засіданні
центральної методичної Ради
Протокол № 57 від 28.08.2020р.

/Голова ЦМР

 Проф. Ерстенюк Г.М.

РОЗРОБНИКИ:

Л.В. Глушко д.мед.н., проф., завідувач кафедри терапії і сімейної медицини
ННПО Івано-Франківського національного медичного університету

С.В. Федоров д.мед.н., проф. кафедри терапії і сімейної медицини ННПО
Івано-Франківського національного медичного університету

Н.В. Чаплинська к.мед.н., доц. кафедри терапії і сімейної медицини ННПО
Івано-Франківського національного медичного університету

Л.М. Скрипник к.мед.н., доц. кафедри терапії і сімейної медицини ННПО
Івано-Франківського національного медичного університету

Н.Р. Матковська к.мед.н., доц. кафедри терапії і сімейної медицини ННПО
Івано-Франківського національного медичного університету

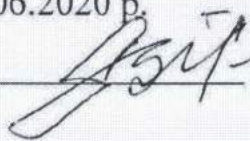
В.Т. Рудник к.мед.н., доц. кафедри терапії і сімейної медицини ННПО
Івано-Франківського національного медичного університету

Х. С. Симчич к.мед.н., доц. кафедри терапії і сімейної медицини ННПО
Івано-Франківського національного медичного університету

Обговорено та ухвалено на засіданні кафедри терапії і сімейної медицини
ННІПО

Протокол № 9 від 05.06.2020 р.

Завідувач кафедри _____ проф. Глушко Л.В.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Л.В. Глушко', written over a horizontal line.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація навчальної дисципліни
3. Мета та цілі навчальної дисципліни
4. Компетентності та результати навчання
5. Організація навчання
 - 5.1. Структура навчальної дисципліни
 - 5.2. Тематичні плани
 - 5.2.1. Тематичний план лекцій
 - 5.2.2. Тематичний план практичних занять
 - 5.2.3. Тематичний план самостійної позааудиторної роботи
 - 5.3. Методи навчання
 - 5.4. Система оцінювання
 - 5.4.1. Оцінювання поточної навчальної діяльності
 - 5.4.2. Підсумковий контроль знань, його форми та оцінювання
6. Політика навчальної дисципліни
7. Перелік навчально-методичної літератури
 - 7.1. Основна
 - 7.2. Додаткова
 - 7.3. Інформаційні ресурси

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Назва дисципліни	Сучасні науково - практичні аспекти внутрішньої медицини
Викладачі	д.мед. н., проф. Глушко Л.В. д.мед. н., проф. Федоров С.В. к. мед. н., доц. Позур Н.З. к. мед. н., доц. Маковецька Т.І. к. мед. н., доц. Гавриш Т.Ю. к. мед. н., доц. Симчич Х.С. к. мед. н., доц. Скрипник Л.М. к. мед. н., доц. Чаплинська Н.В. к. мед. н., доц. Рудник В.Т. к. мед. н., доц. Матковська Н.Р. к. мед. н., доц. Козлова І.В. к. мед. н., доц. Кулаєць В.М. к. мед. н., ас. Романуха В.В. к. мед. н., ас. Гавриш І.М. ас. Гринів О.І. ас. Нищук-Олійник Н.Б.
Контактний телефон кафедри	55-32-69
Е-mail кафедри	therapiaro@gmail.com therapy_fpo@ifnmu.edu.ua
Формат дисципліни	лекційні заняття, практичні заняття, самостійна робота
Обсяг дисципліни	6 кредитів ECTS
Посилання на навчально-методичні ресурси відповідної сторінки кафедри терапії і сімейної медицини ННПО на офіційному сайті ІФНМУ (Календарно-тематичні плани, методичні вказівки до практичних занять,	https://www.ifnmu.edu.ua/uk/strukturni-pidrozdili-2/kafedry/kafedra-terapii-i-simeinoi-medycyny-po

самостійної роботи, база тестових завдань тощо)	
Матеріально-технічне забезпечення	<p>Навчальні кімнати, обладнані мультимедійними засобами; комп'ютерний клас з програмним забезпеченням;</p> <p>клінічні бази кафедри:</p> <p>центральна міська клінічна лікарня (кардіологічне відділення); міська клінічна лікарня №1 (терапевтичне відділення); обласний клінічний фтизіо-пульмонологічний центр (відділення диференційної діагностики і малих форм туберкульозу); клінічна лікарська амбулаторія ЗПСМ с. Ямниці; міська клінічна поліклініка №3 (клінічна лікарська амбулаторія ЗПСМ, с. Микитинці); міська клінічна поліклініка №4 (відділення ЗПСМ); міська клінічна поліклініка №1 (відділення ЗПСМ, с. Крихівці); обласна клінічна лікарня; обласний клінічний кардіологічний диспансер; обласна організація товариства Червоного Хреста України; станція швидкої і невідкладної медичної допомоги м. Івано-Франківська; міська жіноча консультація №3; Прикарпатський центр репродукції людини; обласний перинатальний центр; міська дитяча клінічна лікарня; міська дитяча поліклініка; міська клінічна поліклініка №2; обласне бюро МСЕК.</p>
Консультації	Середа, 16:30-18:00

2. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Сучасні науково - практичні аспекти внутрішньої медицини» вивчається здобувачами наукового ступеня *доктор філософії* спеціальності 222 «Медицина» протягом чотирьох років навчання й забезпечує ґрунтовні знання у сфері професійної та дослідницько-інноваційної діяльності.

Програма з дисципліни «Сучасні науково - практичні аспекти внутрішньої медицини» передбачає вивчення основ внутрішньої медицини за розділами: кардіологія, ревматологія, гематологія, алергологія, гастроентерологія, ендокринологія, нефрологія, при цьому наголос робиться на вивченні етіології, патогенезу, клініки, сучасних аспектах діагностики, лікування та профілактики основних та найбільш розповсюджених нозологій у даних розділах захворювань внутрішньої медицини, які необхідні для здійснення професійної діяльності лікаря.

Дисципліна спрямована на здобуття знань, навичок та вмінь, достатніх для формування системного наукового світогляду; виконання оригінального наукового дослідження; продукування нових ідей, фактів та їхнє впровадження у національний та міжнародний науково-освітній простір, у практичну медицину та інші сфери життя; розвиток здатності до безперервного розвитку та самовдосконалення.

Акцент робиться на навичках збору анамнезу і фізикальному обстеженні, інтерпретації сучасних підходів діагностики, проведенні диференціальної діагностики, лікування, профілактики захворювань та основних симптомів/синдромів по кожному з вказаних розділів внутрішньої медицини. Також передбачено оволодіння/ознайомлення з практичними навичками, що найчастіше застосовуються в практиці внутрішньої медицини, для цього задіюються навчально-практичні центри та клінічні бази кафедри. Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є: практичні заняття, лекції, самостійна робота аспірантів. Практичні заняття, клінічні обходи з доцентами та

професорами кафедри є основною частиною дисципліни. Організація практичних занять з внутрішньої медицини передбачає необхідність: зробити аспіранта учасником процесу надання медичної допомоги пацієнтам від моменту їх госпіталізації, обстеження, постановки діагнозу, лікування до виписки зі стаціонару; оволодіти професійними практичними навичками; навичками роботи в команді лікарів, інших учасників процесу надання медичної допомоги; сформуванню у аспіранта, як у майбутнього фахівця, розуміння відповідальності за рівень своєї підготовки, її удосконалення упродовж навчання і професійної діяльності. Тематичні плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи розкривають проблемні питання відповідних розділів внутрішньої медицини. У лекційному курсі максимально використовуються дидактичні засоби (мультимедійні презентації, слайди, навчальні відеофільми, демонстрація тематичних хворих). Самостійна та індивідуальна робота аспірантів складає 60 годин у навчальному плані. Викладачі кафедри забезпечують можливість здійснювати самостійну роботу. Засвоєння теми (поточний контроль) контролюється на практичному занятті. Підсумковий контроль засвоєння тем здійснюється по їх завершенню на підсумковому контрольному занятті.

В аспекті змістового наповнення навчальна дисципліна «Сучасні науково - практичні аспекти внутрішньої медицини» тісно інтегрується із усіма компонентами освітньо-наукової програми здобувачів наукового ступеня *доктор філософії*.

3. МЕТА ТА ЦІЛІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни «Сучасні науково - практичні аспекти внутрішньої медицини» є здобуття та поглиблення знань, вмінь, навичок та інших компетентностей з внутрішньої медицини, зокрема, з розділу ревматологія, гематологія, алергологія, гастроентерологія, ендокринологія, нефрологія, необхідних у професійній діяльності висококваліфікованих фахівців у галузі медицина, здатних застосовувати набуті вміння та навички (встановлені на основі освітньо-професійної програми) при розв'язанні складних задач і проблем у процесі навчання та подальшій професійній діяльності, виконання оригінального наукового дослідження, отримання нових фактів та їхнього впровадження у національний та міжнародний освітньо-науковий простір, у практичну медицину та інші сфери життя.

У процесі досягнення цієї мети реалізуються **цілі навчальної дисципліни:**

- розширення та активація у аспірантів здобутих раніше знань, умінь та навичок проводити опитування і фізикальне обстеження хворих із основними хворобами серцево-судинної, травної, ендокринної та кістково-м'язової систем, сполучної тканини та сечостатевої системи, захворюваннями органів дихання і аналізувати їх результати.
- Вдосконалення вмінь визначати етіологічні та патогенетичні фактори найбільш поширених хвороб серцево-судинної, травної, ендокринної та кістково-м'язової систем, сполучної тканини та сечостатевої системи, захворювань органів дихання.
- Вироблення у здобувачів здатності аналізувати типову клінічну картину найбільш поширених хвороб серцево-судинної, травної, ендокринної та кістково-м'язової систем, сполучної тканини та сечостатевої системи, захворювань органів дихання.
- Підвищення рівня умінь виявляти різні клінічні варіанти та ускладнення

найбільш поширених хвороб серцево-судинної, травної, ендокринної та кістково-м'язової систем, сполучної тканини та сечостатевої системи, захворювань органів дихання.

- Застосування умінь формулювати попередній діагноз найбільш поширених хвороб серцево-судинної, травної та кістково-м'язової систем, сполучної тканини і сечостатевої системи, захворювань органів дихання.
- Формування вмінь складати план обстеження хворого та аналізувати дані лабораторних та інструментальних обстежень при типовому перебігу найбільш поширених хвороб серцево-судинної, травної, ендокринної й кістково-м'язової систем, сполучної тканини, сечостатевої системи, захворювань органів дихання та їх ускладненнях.
- Вдосконалення вмінь проводити диференційний діагноз, обґрунтовувати і формулювати попередній діагноз найбільш поширених хвороб серцево-судинної, травної, ендокринної та кістково-м'язової систем, сполучної тканини і сечостатевої системи, захворювань органів дихання.
- Поглиблення професійних знань та умінь визначати тактику ведення (рекомендації стосовно режиму, дієти, медикаментозного лікування, реабілітаційні заходи) хворого та призначати немедикаментозне і медикаментозне лікування, в тому числі прогноз-модифікуюче, найбільш поширених хвороб серцево-судинної, травної, ендокринної й кістково-м'язової систем, сполучної тканини, сечостатевої системи, захворювань органів дихання та їх ускладненнях.
- Вдосконалення вмінь оцінювати прогноз та працездатність хворого з найбільш поширеними хворобами серцево-судинної, травної, ендокринної та кістково-м'язової систем, сполучної тканини і сечостатевої системи, захворюваннями органів дихання.
- Підвищення рівнів умінь та практичних навичок діагностувати та надавати екстренну медичну допомогу при невідкладних станах.
- Оволодіння сучасними методами первинної і вторинної профілактики

найбільш поширених хвороб серцево-судинної, травної, ендокринної та кістково-м'язової систем, сполучної тканини і сечостатевої системи, захворювань органів дихання.

- Формування вмінь визначати етіологічні, патогенетичні фактори та аналізувати клінічну картину, діагностувати невідкладні стани і надавати невідкладну допомогу у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях у мирний час.
- Здобуття вмінь проводити медичні маніпуляції.
- Підвищення компетенції демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.

4. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна «Сучасні науково - практичні аспекти внутрішньої медицини» спрямована на оволодіння аспірантами такими **компетентностями**:

інтегральна компетентність:

ІК Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі дослідницько-інноваційної та професійної медичної діяльності, проводити оригінальне наукове дослідження в галузі охорони здоров'я на основі глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних або практичних знань та/або професійної практики з наступною інтеграцією у світовий науковий простір через друковані праці.

Загальні компетентності:

- ЗК 1. Здатність до науково-професійного вдосконалення.
- ЗК 2. Здатність до пошуку, обробки та аналізу наукової інформації з різних джерел.
- ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї, розробляти та управляти проектами.
- ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 5. Здатність здійснювати аналітичну та експериментальну наукову діяльність, організовувати, планувати та прогнозувати результати наукових досліджень.

ЗК 6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт.

ЗК 7. Здатність використовувати академічну українську та іноземну мову з метою здійснення наукової комунікації, міжнародного співробітництва, відстоювання власних наукових поглядів у професійній, науковій і педагогічній діяльності.

ЗК 8. Уміння спілкуватися у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті.

ЗК 9. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій у науковій діяльності, пошуку та критичному аналізі інформації.

ЗК 10. Здатність до адаптації, дії в новій ситуації, бути критичним і самокритичним.

ЗК 11. Уміння працювати в команді.

ЗК 12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства, вести здоровий спосіб життя.

Спеціальні компетентності:

СК1 Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні данні у пацієнтів у кардіологічній, ревматологічній, ендокринологічній, пульмонологічній, нефрологічній клініці.

СК2 Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень у пацієнтів у кардіологічній, ревматологічній, ендокринологічній, пульмонологічній, нефрологічній клініці.

СК3 Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз у пацієнтів у кардіологічній, ревматологічній, ендокринологічній, пульмонологічній, нефрологічній клініці.

СК4 Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики основних кардіологічних, ревматологічних, ендокринологічних, пульмонологічних, нефрологічних захворювань.

СК5 Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування основних кардіологічних, ревматологічних, ендокринологічних, пульмонологічних, нефрологічних захворювань.

СК6 Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні кардіологічних, ревматологічних, ендокринологічних, пульмонологічних, нефрологічних захворювань.

СК7 Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із кардіологічними, ревматологічними, ендокринологічними, пульмонологічними, нефрологічними захворюваннями.

СК8 Спроможність виконувати медичні маніпуляції.

СК9 Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги при лікуванні кардіологічних, ревматологічних, ендокринологічних, пульмонологічних, нефрологічних захворювань.

СК10 Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в кардіології, ревматології, гастроентерології, пульмонології, нефрології.

СК11 Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).

СК12 Спроможність ведення нормативної медичної документації.

СК13 Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.

СК 14 Здатність до впровадження нових наукових відомостей у науку, освіту та інші сфери суспільства.

СК 15 Здатність презентувати результати наукових досліджень в усній та письмовій формах відповідно до національних та міжнародних стандартів.

СК 16 Здатність до організації та реалізації викладацької діяльності.

СК 17 Дотримання етики та академічної доброчесності.

СК 18 Спроможність брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) у сфері власного наукового дослідження, медицини та охорони здоров'я загалом.

Навчальна дисципліна «Сучасні науково - практичні аспекти внутрішньої медицини» скерована на досягнення наступних **програмних результатів навчання:**

ПРН1. Володіти концептуальними та методологічними знаннями при виконанні наукових досліджень в медицині.

ПРН2. Здатність демонструвати значну авторитетність, інноваційність, високий ступінь самостійності при проведенні наукового дослідження в медицині.

ПРН3. Виявляти невирішені проблеми медичної науки та практики, формулювати питання та визначати шляхи їхнього рішення.

ПРН4 Інтерпретувати та аналізувати інформацію з використанням новітніх інформаційних технологій.

ПРН5. Вміти генерувати нові ідеї чи процеси у передових контекстах професійної та наукової діяльності.

ПРН6. Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження.

ПРН7. Розробляти дизайн та план наукового дослідження.

ПРН8. Організовувати та виконувати оригінальне наукове дослідження.

ПРН9. Пояснювати принципи, специфічність та адекватність методів дослідження, інформативність обраних показників.

ПРН10. Володіти, вдосконалювати та впроваджувати нові методи дослідження за обраним напрямом наукового дослідження та освітньої діяльності.

ПРН11. Застосовувати знання та розуміння для аналізу результатів наукових досліджень, вміти аналізувати, використовувати методи статистичного

дослідження.

ПРН12.Впроваджувати результати наукових досліджень у освітній процес, медичну практику та різні інституції суспільства.

ПРН13.Презентувати на високому рівні результати наукових досліджень у формі усних та постерних доповідей, публікацій.

ПРН14.Користуватися основами патентознавства та захисту інтелектуальної власності.

ПРН15.Розвивати та використовувати комунікації в науково-професійному середовищі й громадській сфері.

ПРН16.Демонструвати безперервний саморозвиток та самовдосконалення інтелектуального та загальнокультурного рівня, самореалізація.

ПРН17.Організовувати освітній процес, оцінювати його ефективність, рекомендувати шляхи вдосконалення.

ПРН18.Мати навички міжособистісних взаємодій у науковому середовищі, організувати роботу колективу, формуючи чіткі правила комунікації всередині та сприятливий мікроклімат для конструктивної взаємодії учасників.

ПРН19.Дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.

ПРН20.Дотримуватися академічної та професійної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

5. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

5.1. Структура навчальної дисципліни

5. Організація навчання

5.1. Структура навчальної дисципліни «Сучасні науково - практичні аспекти внутрішньої медицини»

Курс за вибором:

«Сучасні науково-практичні аспекти внутрішньої медицини»

Форма навчання	Рік	Семестр	Кількість годин				Вид контролю
			Всього год / кредитів ECTS	Лекції	Практичні заняття	СПРС	
Денна	II	III, IV	180/6	20	100	60	Підсумковий модульний контроль Іспит

Програма курсу структурована на один модуль «Сучасні науково-практичні аспекти внутрішньої медицини», який у свою чергу включає 5 змістових модулів:

- Змістовий модуль 1 «Організація надання терапевтичної служби населенню в Україні»
- Змістовий модуль 2 «Сучасні принципи діагностики та лікування захворювань дихальної та серцево-судинної системи»
- Змістовий модуль 3 «Сучасні принципи діагностики та лікування захворювань шлунково-кишкового тракту та нирок»
- Змістовий модуль 4 «Сучасні принципи діагностики та лікування ендокринних, ревматичних, гематологічних захворювань»

Сторінка 15 з 56

Силабус навчальної дисципліни «Сучасні науково - практичні аспекти внутрішньої медицини»
для здобувачів наукового ступеня доктора філософії II року навчання
спеціальності 222 «Медицина»

Редакція 2020

- Змістовий модуль 5 «Надання невідкладної допомоги в клініці внутрішніх хвороб»

Структура навчальної дисципліни	Кількість годин, з них				Рік навчання/ семестр	Вид контролю
	Всього год./кредитів	Аудиторних		СРС годин		
		Лекцій/ години	Практ. занять/ годин			
Змістовий модуль 1	11/0,37	1/2	2/8	3	II/3	Поточний
Змістовий модуль 2	76/2,53	4/8	11/44	26	II/3	Поточний
Змістовий модуль 3	34/1,13	2/4	4/16	12	II/4	Поточний
Змістовий модуль 4	43/1,43	2/4	6/24	15	II/4	Поточний
Змістовий модуль 5	12/0,4	1/2	1/4	4	II/4	Поточний
Підсумковий модульний контроль	4/0,13	-	1/4	-	II/4	Підсумковий
Модуль «Внутрішні хвороби»	180 год /6,0 кр	20 год/ 0,67 кр	100 год/ 3,33 кр	60 год/ 2 кр	II/3,4	Поточний+ Підсумковий +іспит

5.2. Тематичні плани

5.2.1 Тематичний план лекцій

Дисципліна «Сучасні науково - практичні аспекти внутрішньої медицини».
Модуль 1. «Сучасні науково-практичні аспекти внутрішньої медицини»

№ з/п	Тема лекції	Години
	<i>Змістовий модуль 1</i> <i>Організація надання терапевтичної служби населенню в Україні.</i>	
1.	Принципи медико-соціальної експертизи. Експертиза тимчасової та постійної втрати працездатності при захворюваннях внутрішніх органів	2
	<i>Змістовий модуль 2</i> <i>Сучасні принципи діагностики та лікування захворювань дихальної та серцево-судинної системи</i>	
2.	Основи інтервенційної кардіології	2
3.	Сучасні методи діагностики та лікування порушень ритму серця	2
4	Пухлини і травми серця	2
5.	Венозний тромбоемболізм. ТЕЛА	2
	<i>Змістовий модуль 3</i> <i>Сучасні принципи діагностики та лікування захворювань шлунково-кишкового тракту та нирок</i>	
6.	Харчова непереносимість. Целіакія	2
7.	Вторинні нефропатії	2
	<i>Змістовий модуль 4</i> <i>Сучасні принципи діагностики та лікування ендокринних, ревматичних, гематологічних захворювань</i>	
8.	Обмінні артрити. Подагричний артрит	2
9.	Анемії	2
	<i>Змістовий модуль 5</i>	

№ з/п	Тема лекції	Години
	<i>Надання невідкладної допомоги в клініці внутрішніх хвороб</i>	
10.	Синкопальні стани	2
	Всього	20

5.2.2. Тематичний план практичних занять

Дисципліна «Сучасні науково-практичні аспекти внутрішньої медицини».

Модуль 1. «Сучасні науково-практичні аспекти внутрішньої медицини»

№ з/п	Тема практичного заняття	Години
	<i>Змістовий модуль 1</i> <i>Організація надання терапевтичної служби населенню в Україні.</i>	
1.	Основи законодавства про охорону здоров'я в Україні. Основні директивні документи, що регламентують діяльність органів та установ охорони здоров'я терапевтичної служби. Загальні питання організації медичної допомоги. Стаціонарна та амбулаторна терапевтична допомога. Оформлення медичної документації. Статистична звітність.	4
2.	Стандарти діагностики і лікування у клініці внутрішніх захворювань. Застосування принципу доказовості у внутрішній медицині	4
	<i>Змістовий модуль 2</i> <i>Сучасні принципи діагностики та лікування захворювань дихальної та серцево-судинної системи</i>	
3.	Новітні погляди, наукові дослідження і рекомендації щодо діагностики та лікування негоспітальних пневмоній. Новітні погляди, наукові дослідження і рекомендації щодо діагностики та лікування госпітальних пневмоній.	4

№ з/п	Тема практичного заняття	Години
4.	Тромбоемболія легеневої артерії, критерії діагностики, сучасні принципи лікування і профілактики. Сучасні погляди та результати наукових досліджень щодо діагностики та лікування бронхіальної астми.	4
5.	Сучасні погляди та результати наукових досліджень щодо діагностики та лікування хронічного обструктивного захворювання легень. Сучасні аспекти ведення хворих із дихальною недостатністю.	4
6.	Основи імунології й алергології. Оцінка імунного статусу. Сучасні стандарти діагностики та лікування алергічних захворювань. Гострі алергічні реакції.	4
7.	Медикаментозна хвороба. набряк Квінке. Анафілактичний шок.	4
8.	Сучасні погляди та результати наукових досліджень щодо діагностики та лікування артеріальної гіпертензії. Тактика ведення хворих на артеріальну гіпертензію в Україні та світі.	4
9.	Вторинні артеріальні гіпертензії. Невідкладна допомога при гіпертензивних кризах.	4
10.	Сучасні уявлення про атеросклероз. Новітні рекомендації щодо ведення хворих на ішемічну хворобу серця. Гострий коронарний синдром. Стабільна ішемічна хвороба серця. Стенокардія.	4
11.	Тактика ведення пацієнтів з некоронарогенними захворюваннями серця: ендокардитом, міокардитом, перикардитом. Тактика ведення пацієнтів з кардіоміопатіями. Сучасні погляди та наукові дослідження щодо патогенетичних механізмів, діагностики та лікування порушень ритму та провідності серця.	4
12.	Сучасні погляди та наукові дослідження щодо патогенетичних механізмів, діагностики та лікування гострої та хронічної серцевої недостатності. Рекомендації ВОЗ, Європейського товариства кардіологів, асоціації кардіологів України.	4

№ з/п	Тема практичного заняття	Години
13.	Сучасні погляди та наукові дослідження щодо патогенетичних механізмів, діагностики та лікування хронічної серцевої недостатності. Клінічна фармакологія засобів, що застосовуються в лікуванні гострої та хронічної серцевої недостатності.	4
	Змістовий модуль 3 Сучасні принципи діагностики та лікування захворювань шлунково-кишкового тракту та нирок	
14.	Сучасні рекомендації щодо ведення хворих на хронічні гастрити, виразкову хворобу шлунку та 12-палої кишки. Патогенетичні механізми розвитку, діагностика та лікування захворювань кишок. Шлунково-кишкові кровотечі: клініка, невідкладна допомога.	4
15.	Сучасні погляди та результати наукових досліджень щодо діагностики та лікування захворювань жовчного міхура, Тактика ведення хворих на хронічний холецистит.	4
16.	Сучасні погляди та результати наукових досліджень щодо діагностики та лікування захворювань підшлункової залози. Тактика ведення хворих на гострий і хронічний панкреатит. Сучасні погляди та результати наукових досліджень щодо діагностики та лікування захворювань печінки. Тактика ведення хворих на хронічні гепатити, алкогольну та неалкогольну хворобу печінки, цирози печінки. Надання невідкладної допомоги при гострій печінковій енцефалопатії.	4
17.	Сучасні стандарти діагностики та лікування запальних захворювань сечовидільної системи в клініці внутрішніх хвороб. Алгоритм ведення хворих з хронічною хворобою нирок. Уремична кома.	4
	Змістовий модуль 4 Сучасні принципи діагностики та лікування ендокринних, ревматичних, гематологічних захворювань	
18.	Сучасні рекомендації щодо тактики ведення хворих на цукровий діабет 1 і 2 типу. Алгоритм надання допомоги при ускладненнях цукрового діабету. Коматозні стани.	4

№ з/п	Тема практичного заняття	Години
19.	Ожиріння, метаболічний синдром, інсулінорезистентність як фактори ризику.	4
20.	Сучасні стандарти діагностики та лікування захворювань щитоподібної залози. Йододефіцитні захворювання, вузловий зоб, дифузний токсичний зоб. Сучасні стандарти діагностики та лікування захворювань щитоподібної залози. Гіпотиреоз, тиреоїдити. Інтенсивна терапія і реанімація при ендокринних захворюваннях. Тиреотоксична криза. Гіпотиреоїдна кома.	4
21.	Сучасні стандарти діагностики та лікування ревматичних захворювань. Ревматична лихоманка. Хронічна ревматична хвороба серця. Набуті вади серця. Сучасні стандарти діагностики та лікування ревматичних захворювань. Ревматоїдний артрит. Подагра. Остеоартроз. Сучасні стандарти діагностики та лікування ревматичних захворювань. Системний червоний вовчак. Склеродермія.	4
22.	Сучасні стандарти діагностики та лікування гематологічних захворювань. Анемії. Сучасні стандарти діагностики та лікування гематологічних захворювань. Лімфаденопатії.	4
23.	Сучасні стандарти діагностики та лікування гематологічних захворювань. Гемобластози. Сучасні стандарти діагностики та лікування гематологічних захворювань. Лейкемоїдні реакції. Лейкопенії. Агранулоцитоз.	4
	Змістовий модуль 5 <i>Надання невідкладної допомоги в клініці внутрішніх хвороб</i>	
24.	Принципи надання невідкладної допомоги. Етичні та юридичні аспекти. Серцево-легенева реанімація. Шокові стани.	4
	Підсумковий модульний контроль	4
	Всього	100

5.2.3. Тематичний план самостійної позааудиторної роботи

Дисципліна «Сучасні науково-практичні аспекти внутрішньої медицини».

Модуль 1. «Сучасні науково-практичні аспекти внутрішньої медицини»

№ з/п	Тема самостійної позааудиторної роботи	Години
	<i>Змістовий модуль 1</i> <i>Організація надання терапевтичної служби населенню в Україні.</i>	
1.	Принципи профілактики внутрішніх захворювань.	1
2.	Первинна та вторинна профілактика.	1
3.	Профілактичні і реабілітаційні державні програми.	1
	<i>Змістовий модуль 2</i> <i>Сучасні принципи діагностики та лікування захворювань дихальної та серцево-судинної системи</i>	
4.	Сучасна тактика діагностики і ведення хворих із легеневою гіпертензією.	2
5.	Сучасна тактика діагностики і ведення хворих із кровохарканням.	2
6.	Муковісцидоз.	2
7.	Професійні легеневі захворювання: професійний бронхіт та бронхіальна астма.	1
8.	Професійні легеневі захворювання: пневмоконіози.	1
9.	Імунотропний вплив вірусів і бактерій.	1
10.	Опортуністичні інфекції. ВІЛ-інфекція.	2
11.	Методи імунопрофілактики. Імунні зміни при захворюваннях внутрішніх органів.	1
12.	Раціональна антибіотикотерапія	2
13.	Клінічна фармакологія антигіпертензивних препаратів першої лінії.	1

№ з/п	Тема самостійної позааудиторної роботи	Години
14	Клінічна фармакологія антигіпертензивних препаратів другої лінії.	1
15.	Клінічна фармакологія антиангінальних препаратів.	1
16.	Ускладнення інфаркту міокарда	1
17.	Ранні ускладнення ІМ	2
18.	Пізні ускладнення ІМ	1
19.	Клінічна фармакологія антиаритмічних, середників	1
20.	Клінічна фармакологія антитромботичних, середників	1
21.	Клінічна фармакологія антикоагулянтних середників	2
22.	Первинна профілактика ССЗ	1
23.	Вторинна профілактика ССЗ	1
24.	Реабілітація хворих після ІМ	1
25.	Реабілітація хворих кардіологічного профілю	2
	<i>Змістовий модуль 3</i> <i>Сучасні принципи діагностики та лікування захворювань шлунково-кишкового тракту та нирок</i>	
26.	Алгоритми ведення хворих з функціональними гастроінтестинальними порушеннями. Функціональна шлункова диспепсія .	1
27.	Алгоритми ведення хворих з функціональними гастроінтестинальними порушеннями. Синдром подразненого кишківника	1
28.	Функціональні захворювання жовче-вивідної системи.	1
29.	Клінічна фармакологія препаратів, що застосовуються при лікуванні пацієнтів із захворюваннями органів травлення. Інгібітори протонної помпи. Прокінетики	1
30.	Антихелікобактерна терапія	1

№ з/п	Тема самостійної позааудиторної роботи	Години
31.	Клінічна фармакологія препаратів, що застосовуються при лікуванні пацієнтів із захворюваннями органів травлення. Гепатотропні препарати	1
32.	Клінічна фармакологія основних груп медикаментозних препаратів, що використовуються для лікування пацієнтів із захворюваннями нирок. Антибіотики. Уроантисептики.	1
33.	Клінічна фармакологія основних груп медикаментозних препаратів, що використовуються для лікування пацієнтів із захворюваннями нирок. Нефропротекторна терапія.	1
34.	Клінічна фармакологія основних груп медикаментозних препаратів, що використовуються для лікування пацієнтів із захворюваннями нирок. Нефропротекторна терапія.	1
<i>Змістовий модуль 4</i> <i>Сучасні принципи діагностики та лікування ендокринних, ревматичних, гематологічних захворювань</i>		
35.	Клімакс.	1
36.	Патологічний клімакс	1
37.	Остеопороз	1
38.	Хвороби гіпофіза та гіпоталамуса (гіпоталамічний синдром, гіпопітуїтаризм).	2
39.	Хвороби гіпофіза та гіпоталамуса (акромегалія, гіперпролактинемія).	1
40.	Захворювання наднирників. Гостра недостатність наднирникових залоз (Адісонова криза)	1
41.	Клінічна фармакологія імуномодулюючих препаратів	1
42.	Клінічна фармакологія протизапальних препаратів	1
43.	Клінічна фармакологія хондромодуляторів.	1
44.	Геморагічні захворювання	1
45.	Геморагічні синдроми.	1
46.	Синдром дисемінованого внутрішньо-судинного зсідання крові. Причини. Діагностика	1

№ з/п	Тема самостійної позааудиторної роботи	Години
47.	Синдром дисемінованого внутрішньо-судинного зсідання крові. Тактика ведення хворого	1
	<i>Змістовий модуль 5 Надання невідкладної допомоги в клініці внутрішніх хвороб</i>	
48.	Коматозні стани: причини. Визначення пригнічення свідомості за шкалою ком Глазго.	1
49.	Поняття про церебральну кому: діагностика, клінічна картина, диференційна діагностика, невідкладна допомога.	2
50.	Коми внаслідок отруень барбутуратами, снодійними та іншими речовинами: діагностика, клінічна картина, диференційна діагностика, невідкладна допомога. Коми невідомого походження : тактика лікаря.	1
	Всього	60

5.3. Методи навчання

Методи навчання дисципліни «Сучасні науково-практичні аспекти внутрішньої медицини», Модуль 1 «Сучасні науково-практичні аспекти внутрішньої медицини», які застосовуються викладачами кафедри терапії і сімейної медицини післядипломної освіти на заняттях, включають:

Словесні методи навчання, зокрема:

- **Пояснення.** Це словесне тлумачення понять, термінів, симптомів, принципів роботи приладів, тощо. Використовують переважно під час викладання нового матеріалу, а також у процесі закріплення, особливо тоді, коли викладач відчуває, що слухачі чогось не зрозуміли. Пояснення часто супроводжується різними засобами унаочнення (відеоматеріали, презентації), спостереженням, дослідами.
- **Інструктаж.** Його застосовують на практичних заняттях, а також під час підготовки до самостійної роботи. За змістом розрізняють вступний, поточний і підсумковий інструктажі. Під час *вступного інструктажу* ознайомлюють аспірантів із змістом майбутньої роботи і засобами її виконання, пояснюють правила і послідовність виконання роботи загалом і окремих її частин, прийоми виконання роботи, вказують на можливі помилки; ознайомлюють з правилами техніки безпеки, організацією робочого місця тощо. *Поточний інструктаж* здійснюють переважно індивідуально у процесі виконання аспірантами роботи. Зміст його залежить від швидкості виконання аспірантами завдань, допущених помилок. *Підсумковий інструктаж* проводиться у формі бесіди за результатами виконаної роботи і передбачає аналіз цих результатів та їх оцінювання.
- **Розповідь.** Це монологічна форма викладання. Застосовують її за необхідності викласти навчальний матеріал системно, послідовно. Елементами розповіді є точний опис, оповідь, логічне обґрунтування фактів. Кожен тип розповіді має забезпечувати виховний ефект навчання,

ґрунтуватися на достовірних наукових фактах, акцентувати на основній думці, бути доступним і емоційним, містити висновки і зауваження.

- **Бесіда.** Це метод навчання, за якого викладач за допомогою запитань спонукає аспірантів до відтворення набутих знань, формування самостійних висновків і узагальнень на основі засвоєного матеріалу.
- **Навчальна дискусія.** Дискусія є публічним обговоренням важливого питання і передбачає обмін думками між аспірантами або викладачами і аспірантами. Вона розвиває самостійне мислення, вміння обстоювати власні погляди, аналізувати й аргументувати твердження, критично оцінювати чужі і власні судження. Під час навчальної дискусії обговорюють наукові висновки, додаткові дані. Дискусія спрямована не лише на засвоєння нових знань, а й на створення емоційно насиченої атмосфери, яка б сприяла глибокому проникненню в істину.

Наочні методи навчання

- **Ілюстрування.** Полягає воно в застосуванні посібників, плакатів, презентацій, схем, рисунків, картин, фотографій, моделей тощо. Ілюстрації до навчального матеріалу полегшують його сприймання, сприяють формуванню конкретних уявлень, точних понять.
- **Демонстрування.** Цей метод передбачає показ матеріалів у динаміці (використання приладів, дослідів). Викладач зосереджує увагу на основному, допомагає виокремити істотні аспекти предмета, явища, супроводжуючи показ поясненням, розповіддю. Демонструючи моделі, роботу з приладами, слід обов'язково подбати про дотримання правил техніки безпеки.
- **Самостійне спостереження.** Це безпосереднє самостійне сприймання явищ дійсності у процесі навчання. Методика організації будь-якого спостереження передбачає кілька його етапів: інструктаж щодо мети, завдань і методики спостереження; фіксація, відбір, аналіз і узагальнення його результатів. Виконану роботу слід обов'язково оцінювати.

Практичні методи навчання передбачають різні види діяльності здобувачів і викладачів, а також самостійність здобувачів у навчанні. До них належать: вправи, лабораторні і практичні роботи.

- **Вправи.** За своєю суттю вони є багаторазовим повторенням певних дій або видів діяльності з метою їх засвоєння, яке спирається на розуміння і супроводжується свідомим контролем і корегуванням. У навчальному процесі використовують такі види вправ: *підготовчі* (готують до сприймання нових знань і способів їх застосування на практиці); *вступні* (сприяють засвоєнню нового матеріалу на основі розрізнення споріднених понять і дій); *пробні* (перші завдання на застосування щойно засвоєних знань); *тренувальні* (сприяють формуванню навичок у стандартних умовах: за зразком, інструкцією, завданням); *творчі* (за змістом і методикою виконання наближаються до реальних життєвих ситуацій); *контрольні* (переважно навчальні: письмові, графічні, практичні вправи).
- **Практичні роботи.** Як метод навчання вони спрямовані на формування вмінь і навичок, необхідних для роботи в клініці і самоосвіти. Виконання таких робіт допомагає конкретизації знань, розвиває вміння спостерігати і пояснювати сутність явищ.

Тренінг — це форма проблемного навчання, що орієнтована на відпрацювання й закріплення ефективних моделей поведінки, максимально активну участь слухачів (учасників), взаємообмін досвідом та використання ефективної групової взаємодії.

Метод кейсів (англ. Case method, кейс-метод, метод конкретних ситуацій, метод ситуаційного аналізу) – це техніка навчання, що використовує опис реальних клінічних ситуацій. Молоді лікарі повинні досліджувати ситуацію, розібратися в суті проблем, запропонувати можливі рішення і вибрати найкраще з них.

Хмарні технології. При цьому реалізуються певні задачі: отриманні оперативної інформації, миттєва комунікація із колегами (відбувається оптимізація часу

навчального процесу), поширення власного досвіду, підвищення кваліфікації, ознайомленні із передовим досвідом викладачів.

Робота з книгою, перевагою цього методу є можливість обробляти навчальний матеріал необхідну кількість раз в доступному для нього темпі і в слушний час, навчальні підручники та посібники з авторством кафедральних працівників, а також інші національні підручники захворювань внутрішніх органів успішно виконують навчальну, розвивальну, виховну та мотиваційну функції, при використуванні спеціально розроблених, так званих програмованих підручників, ефективно розв'язуються питання контролю, корекції, діагностики знань, умінь та навичок;

Сугестивний метод, застосування якого сприяє усуненню психотравмуючих факторів (скутості, страху, побоювання можливих помилок, замкнутості, некоммунікабельності, труднощів у публічному виступі) шляхом процесу спілкування та обговорення клінічних випадків;

Комунікативний метод, який зорієнтований на організацію адекватного процесу реального спілкування в умовах клініки;

Метод програмованого навчання, насамперед, використовується створенні моделей віртуального пацієнта;

Методи активізації та інтенсифікації навчання

Активізація навчання досягається:

- визначення актуальності теми лекції і практичного заняття;
- постановкою проблемності питання;
- вирішенням ситуаційних задач;
- роботою біля ліжка хворого;
- участю в клінічних розборах хворого;
- участю в клінічних обходах професора, доцента;
- написанням історії хвороби;
- використанням рецептів;

- постійним контролем знань і вмінь на кожному практичному занятті.

Інтенсифікація навчання досягається:

- використанням технічних засобів навчання (комп'ютери, мультимедійні проектори, система дистанційного голосування)
- використанням електрокардіограм, рентгенограм, спірограм, лікувальних середників;
- таблиці;
- альбоми з фотографіями тематичних хворих;
- стенди;
- використанням різних форм навчально-дослідницької роботи на практичних заняттях
- створення навчально-практичних центрів на базі кафедри
- індивідуальна консультативна робота зі здобувачами

5.4. Система оцінювання

5.4.1. Оцінювання поточної навчальної діяльності

Поточний контроль проводиться викладачами на кожному практичному занятті. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та здобувачами наукового ступеня *доктор філософії* в процесі навчання, забезпечення управління навчальною мотивацією слухачів. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки аспірантів до виконання конкретної роботи. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності стандартизовані та включають контроль теоретичної та практичної підготовки.

Поточний контроль знань і вмінь здобувачів оцінюється в балах. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для запланованої теми. Самостійна робота здобувачів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Використовують такі засоби діагностики рівня підготовки:

- Усне опитування за запитаннями теми заняття, клінічним розбором тематичного хворого чи аналізом історії хвороби – 1 запитання – 2 бали (вірна відповідь – 2 бали; частково вірна відповідь – 1 бал; невірна відповідь – 0 балів).
- Перевірка практичних навичок 1 навичка – 2 бали (вірне виконання та інтерпретація практичного завдання у стандартних та нестандартних ситуаціях – 2 бали; частково вірне виконання – 1 бал; невірне виконання – 0 балів).
- Розв'язування ситуаційних задач – 1 задача – 1 бал (1 бал за вірну відповідь і 0 балів за невірну).

Максимальна кількість балів за практичне заняття – 5:

- 5 бали - здобувач (аспірант) має відмінні системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальної програми, усвідомлено використовує їх у

стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, користуватися джерелами інформації, приймати рішення. Вірно вирішує ситуаційну задачу, тестові завдання, виконує практичну роботу;

- 4 бали – здобувач (аспірант) добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією, може дати відповідь на ситуаційну задачу, з підказкою виконує практичні завдання;
- 3 бали – здобувач (аспірант) спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою додаткових питань, не може самостійно системно сформулювати відповідь, загальної підготовки не вистачає для ведення дискусії, дає часткові відповіді на ситуаційну задачу;
- 2 бал – здобувач (аспірант) може вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою додаткових питань, не спроможний самостійно сформулювати відповідь, загальної підготовки не вистачає для ведення дискусії, виконання практичної роботи, неправильно вирішує ситуаційну задачу, відповідає на окремі запитання;
- 1 бала – здобувач (аспірант) відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення, неправильно виконує практичні навички, вирішує ситуаційну задачу;
- 0 балів – відсутні знання за темою заняття.

Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач за поточну діяльність, – 120 балів, що вираховується шляхом множення максимального позитивного балу «5» за одне чотирьохгодинне практичне заняття на кількість практичних занять (24) у модулі.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати здобувач за поточну діяльність для допуску до підсумкового модульного контролю, складає 72 бали, що вираховується шляхом множення мінімального позитивного балу

«3» за одне практичне заняття на кількість чотирьохгодинних практичних занять (24) у модулі.

5.4.2. Підсумковий контроль знань, його форми та оцінювання

Підсумковий модульний контроль здійснюється після вивчення всіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля. До підсумкового модульного контролю допускаються аспіранти (здобувачі), які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні заняття та при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну (72 бали).

Структура підсумкового модульного контролю

	Загальне оцінювання	
Комп'ютерний контроль	50 балів	50 тестів (1 тест – 1 бал)
Усне опитування	10 балів	1 питання (1 питання – 10 балів)
Практичне завдання	20 балів	2 практичні завдання (1 завдання – 10 балів)

Критерії оцінювання комп'ютерного контролю (50 тестових завдань):
за кожну вірну відповідь аспірант (здобувач) отримає 1 бал, за невірну – 0 балів.

Критерії оцінювання усного опитування (1 питання – 10 балів):

- 10 балів – аспірант (здобувач) має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення;

- 9 балів – аспірант (здобувач) має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв’язувати проблеми;
- 8 балів – аспірант (здобувач) добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією;
- 7 балів – знання аспіранта (здобувача) є достатніми, він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв’язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його (її) логічна, хоч і має неточності;
- 6 балів – аспірант (здобувач) виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його (її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком;
- 5 балів – аспірант (здобувач) відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило;
- 4 бали – аспірант (здобувач) з допомогою викладача відтворює основний навчальний матеріал, може повторити за зразком певну операцію, дію;
- 3 бали – аспірант (здобувач) відтворює частину навчального матеріалу; з допомогою викладача виконує елементарні завдання;
- 2 бали – аспірант (здобувач) відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об’єкт вивчення;
- 1 бал – аспірант (здобувач) розрізняє об’єкти вивчення;
- 0 балів – відсутня відповідь на питання.

Критерії оцінювання практичних завдань (1 завдання – 10 балів):

- 10 балів – аспірант (здобувач) впевнено, послідовно, методично правильно, без помилок і неточностей виконує практичне завдання у стандартних та

нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати отримані дані і приймати рішення;

- 9 балів - аспірант (здобувач) має гнучкі знання з методики виконання практичних завдань, аргументовано використовує їх на практиці у різних ситуаціях, уміє аналізувати отримані дані;
- 8 балів – аспірант (здобувач) послідовно, без помилок, з деякими методичними чи технічними неточностями виконує практичне завдання у стандартних ситуаціях, складнощі відчуває у найважчих випадках;
- 7 балів - знання аспіранта (здобувача) з методики виконання практичних завдань є достатніми, він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, робити висновки, загалом контролює власну діяльність;
- 6 балів – аспірант (здобувач) виявляє знання й розуміння основних положень методики виконання практичних завдань. Техніка виконання правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком.
- 5 балів – аспірант (здобувач) виконує практичне завдання у видозміненому (спрощеному) вигляді, відчуває складнощі у простих випадках;
- 4 бали – аспірант (здобувач) з допомогою викладача відтворює практичне завдання, може повторити за зразком певну операцію, дію.
- 3 бали – аспірант (здобувач) з допомогою викладача виконує елементарні завдання;
- 2 бали – аспірант (здобувач) відтворює незначну частину практичного завдання, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення;
- 1 бал – аспірант (здобувач) розрізняє об'єкти вивчення, відтворює елементи практичного завдання з допомогою;
- 0 балів – аспірант (здобувач) не виконує практичного завдання;

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо здобувач набрав не менше 50 балів з можливих 80.

Оцінка успішності студента з дисципліни виставляється як сума балів за аудиторні заняття та підсумковий модульний контроль.

Іспит є підсумковим видом контролю знань здобувачів наукового ступеня *доктор філософії*. Він проводиться по закінченні вивчення курсу «Сучасні науково-практичні аспекти внутрішньої медицини». До здачі іспиту допускаються слухачі, яким зараховано модуль дисципліни «Сучасні науково-практичні аспекти внутрішньої медицини».

Іспит проводиться згідно розкладу сесії, затвердженого ректором ІФНМУ, із зазначенням конкретної дати складання іспиту, яка відведена за межі семестру. Якщо іспит не складено, встановлюються дати перескладання під час канікул, до початку наступного семестру.

Іспит є стандартизованим і включає контроль теоретичної та практичної підготовки.

Структура іспиту:

1. Підсумковий комп'ютерний контроль – 100 тестових завдань по 1 балу (максимально 100 балів).
2. Засвоєння основного курсу дисципліни «Сучасні науково-практичні аспекти внутрішньої медицини» (перелік усних теоретичних питань до іспиту) – 3 запитання по 10 балів (максимально 30 балів).
3. Оволодіння основними навиками обстеження хворого, ведення та профілактики захворювань внутрішніх органів – 3 практичних навички по 10 балів (максимально 30 балів).
4. Засвоєння методів обстеження, що застосовуються в терапевтичній практиці. Вміння узагальнювати результати, формулювати заключення – результати 4 методів обстеження по 10 балів (максимально 40 балів).

Критерії оцінювання комп'ютерного контролю (100 тестових завдань): за кожну вірну відповідь аспірант (здобувач) отримує 1 бал, за невірну – 0 балів.

Критерії оцінювання усного опитування (1 питання – 10 балів):

- 10 балів – аспірант (здобувач) має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення;
- 9 балів – аспірант (здобувач) має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв’язувати проблеми;
- 8 балів – аспірант (здобувач) добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією;
- 7 балів – знання аспіранта (здобувача) є достатніми, він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв’язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його (її) логічна, хоч і має неточності;
- 6 балів – аспірант (здобувач) виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його (її) правильна, але недостатньо осмислена. Уміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком;
- 5 балів – аспірант (здобувач) відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило;
- 4 бали – аспірант (здобувач) з допомогою викладача відтворює основний навчальний матеріал, може повторити за зразком певну операцію, дію;
- 3 бали – аспірант (здобувач) відтворює частину навчального матеріалу; з допомогою викладача виконує елементарні завдання;
- 2 бали – аспірант (здобувач) відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об’єкт вивчення;

- 1 бал – аспірант (здобувач) розрізняє об'єкти вивчення;
- 0 балів – відсутня відповідь на питання.

Критерії оцінювання практичних навичок (1 навичка – 10 балів):

- 10 балів – аспірант (здобувач) впевнено, послідовно, методично правильно, без помилок і неточностей виконує практичний навик у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати отримані дані і приймати рішення;
- 9 балів - аспірант (здобувач) має гнучкі знання з методики виконання практичних навиків, аргументовано використовує їх на практиці у різних ситуаціях, уміє аналізувати отримані дані;
- 8 балів – аспірант (здобувач) послідовно, без помилок, з деякими методичними чи технічними неточностями виконує практичний навик у стандартних ситуаціях, складнощі відчуває у найважчих випадках;
- 7 балів - знання аспіранта (здобувача) з методики виконання навичку є достатніми, він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, робити висновки, загалом контролює власну діяльність;
- 6 балів – аспірант (здобувач) виявляє знання й розуміння основних положень методики виконання практичних навичок. Техніка виконання правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком.
- 5 балів – аспірант (здобувач) виконує практичний навик у видозміненому (спрощеному) вигляді, відчуває складнощі у простих випадках;
- 4 бали – аспірант (здобувач) з допомогою викладача відтворює практичний навик, може повторити за зразком певну операцію, дію.
- 3 бали – аспірант (здобувач) з допомогою викладача виконує елементарні завдання;
- 2 бали – аспірант (здобувач) відтворює незначну частину навичку, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення;

- 1 бал – аспірант (здобувач) розрізняє об'єкти вивчення, відтворює елементи навичку з допомогою;
- 0 балів – аспірант (здобувач) не виконує практичного навичку;

Критерії оцінювання вмінь інтерпретувати результати обстеження терапевтичного хворого (1 вміння – 10 балів):

- 10 балів – аспірант (здобувач) впевнено, послідовно, методично правильно, без помилок і неточностей інтепретує результати додаткових методів обстеження у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати отримані дані і приймати рішення;
- 9 балів - аспірант (здобувач) має гнучкі знання з методів обстеження терапевтичного хворого, уміє аналізувати отримані дані з деякими неточностями в стандартних і нестандартних ситуаціях;
- 8 балів – аспірант (здобувач) послідовно, без помилок, з деякими методичними чи технічними неточностями аналізує результати досліджень у стандартних ситуаціях, складнощі відчуває у найважчих випадках;
- 7 балів - знання аспіранта (здобувача) є достатніми, він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, робити висновки, загалом контролює власну діяльність;
- 6 балів – аспірант (здобувач) виявляє знання й розуміння основних положень, аналіз результатів обстежень правильний, але недостатньо осмислений. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком.
- 5 балів – аспірант (здобувач) інтепретує результати додаткових методів дослідження у спрощеному вигляді, відчуває складнощі у простих випадках;
- 4 бали – аспірант (здобувач) з допомогою викладача інтепретує результати додаткових методів дослідження у спрощеному вигляді.
- 3 бали – аспірант (здобувач) з допомогою викладача інтепретує елементарні результати досліджень;

- 2 бали – аспірант (здобувач) інтепретує незначну частину представлених результатів досліджень, має нечіткі уявлення про об’єкт вивчення;
- 1 бал – аспірант (здобувач) розрізняє елементи додаткових методів дослідження з допомогою викладача;
- 0 балів – аспірант (здобувач) не може інтепретувати результати додаткових методів дослідження терапевтичного хворого;

Максимальна кількість балів, яку аспірант (здобувач) може набрати за іспит, складає **200 балів**. Іспит вважається складеним, якщо здобувач набрав не менше **100 балів**.

Технологія оцінювання дисципліни

Конвертація кількості балів з дисципліни в оцінки за шкалою ECTS та за чотирибальною(традиційною) шкалою

Бали з дисциплін незалежно конвертуються як у шкалу ECTS, так і у чотирибальну шкалу. Бали шкали ECTS у чотирибальну шкалу не конвертуються і навпаки. Аспіранти, які навчаються на одному курсі за однією спеціальністю, на основі кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
«А»	Найкращі 10% аспірантів
«В»	Наступні 25% аспірантів
«С»	Наступні 30% аспірантів
«D»	Наступні 25% аспірантів
«Е»	Наступні 10% аспірантів

Ранжування з присвоєнням оцінок «А», «В», «С», «D», «Е» проводиться відділом аспірантури або іншим структурним підрозділом за рішенням вченої ради вузу для аспірантів даного курсу, які навчаються за однією спеціальністю і **успішно** завершили вивчення дисципліни.

Ранжування аспірантів – громадян іноземних держав рекомендовано за рішенням вченої ради проводити в одному масиві зі аспірантами – громадянами України, які навчаються за тією ж спеціальністю. Аспіранти, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку аспірантів, що ранжуються, навіть після перескладання предмету. Такі аспіранти після перескладання автоматично отримують бал «E». Оцінки з дисципліни «FX», «F» («2») виставляються аспірантам, яким не зараховано хоча б один розділ із дисципліни після завершення її вивчення. Оцінка «FX» виставляється аспірантам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий контроль. Ця категорія аспірантів має право на перескладання підсумкового контролю за затвердженим графіком (але не пізніше початку наступного семестру).

Повторне складання підсумкового контролю дозволяється не більше двох разів. Оцінка «F» виставляється аспірантам, які відвідали усі аудиторні заняття, але не набрали мінімальної кількості балів за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового контролю. Ця категорія аспірантів має право на повторне вивчення розділу чи предмету в цілому. За дозволом ректора аспірант може підвищити оцінку з дисципліни шляхом перескладання підсумкового контролю (не більше трьох разів за весь період навчання). Бали з дисципліни для аспірантів, які успішно виконали програму з дисципліни, також конвертуються кафедрою у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями як нижче наведено у наступній таблиці.

Оцінка за 200 бальною шкалою	Оцінка за чотирибальною (національною) шкалою
180–200	Відмінно
160–179	Добре
150–159	Добре

130–149	Задовільно
120–129	Задовільно
Менше 120	Незадовільно

Примітка 1. За рішенням вченої ради ВНЗ може встановити для оцінки «5» критерії 180-200 балів, для оцінки «4» — критерії 150-179 балів.

Примітка 2. При використанні інших багатобальних шкал застосовуються пропорційні критерії.

Примітка 3. Ці критерії також застосовуються при визначенні оцінки ОД за необхідності.

Оцінка ECTS у традиційну чотирибальну шкалу НЕ конвертується, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала є **незалежною**.

Багатобальна та чотирибальна шкали характеризують фактичну успішність кожного аспіранта із засвоєння навчальної дисципліни. Шкала ECTS є відносною, порівняльною, рейтинговою, яка встановлює належність аспіранта до групи кращих чи гірших серед референтної групи однокурсників (факультет, спеціальність). Тому оцінка «А» за шкалою ECTS не може дорівнювати оцінці «відмінно», а оцінка «В» – оцінці «добре» тощо. Як правило, при конвертації з багатобальної шкали межі оцінок «А», «В», «С», «D», «Е» за шкалою ECTS не співпадають з межами оцінок «5», «4», «3»

6. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Викладання дисципліни «Сучасні науково-практичні аспекти внутрішньої медицини» третій (освітньо-науковий) рівень – доктор філософії здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Івано-Франківському національному медичному університеті».

Дисципліна націлена на розвиток у майбутнього доктора філософії професійних компетенцій, здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі внутрішніх хвороб, проведення оригінальних наукових досліджень та здійснення дослідницько-інноваційної діяльності в галузі охорони здоров'я. Передбачає вивчення основ внутрішньої медицини з кардіології, ревматології, нефрології, пульмонології, ендокринології, гематології, гастроентерології, при цьому наголос робиться на вивченні етіології, патогенезу, клініки, сучасних стандартів діагностики та лікування, профілактики основних та найбільш розповсюджених нозологій у вищезгаданих розділах внутрішньої медицини, а також можливість удосконалити клінічне мислення, уміння та навички майбутніх фахівців. Також дисципліна «Сучасні науково-практичні аспекти внутрішньої медицини» спонукає виявляти, ставити перед собою та вирішувати проблеми, оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт, що сприяє підвищенню професійної кваліфікації, ефективній підготовці докторів філософії. Дисципліна допомагає обрати дослідницьку тему, розробити проект наукового дослідження з визначенням завдань, сучасних методів наукового дослідження, у подальшому інтерпретувати результати наукового дослідження, проводити їх аналіз і узагальнення. На циклі майбутній доктор філософії представляє результати наукових досліджень відповідно до національних стандартів, а також удосконалює вміння щодо організації та реалізації педагогічної діяльності з дотриманням етичних принципів та академічної доброчесності.

Дисципліна включає лекції, практичні заняття та самостійну роботу аспіранта. На практичному занятті викладач організовує розгляд окремих теоретичних питань і формує вміння та навички їх практичного застосування

шляхом виконання практичних завдань. Аспіранти беруть участь у діагностично-лікувальному процесі в клініці під керівництвом викладачів кафедри. Курація пацієнта передбачає: з'ясування скарг хворого, анамнезу захворювання та життя, проведення опитування за органами та системами; проведення фізикального обстеження хворого та визначення основних симптомів/синдромів захворювання; аналіз даних лабораторного та інструментального обстеження; формулювання діагнозу; призначення лікування; визначення заходів первинної та вторинної профілактики; доповідь результатів обстеження хворого у навчальній групі, розбір під керівництвом викладача правильності встановлення діагнозу, диференційного діагнозу, призначеного обстеження, лікувальної тактики, оцінки прогнозу та працездатності, профілактики. Загалом, практичні заняття проводяться з включенням: контролю початкового рівня знань за допомогою тестів, складених у форматі запитання з 5 варіантами відповіді, з яких 1 – правильна; ведення 1-2 хворих із захворюваннями та станами, що відповідають тематиці заняття, з наступним обговоренням правильності встановлення діагнозу, диференціальної діагностики та лікувальних заходів із застосуванням засад доказової медицини і у відповідності до Національних та Європейських настанов і протоколів; аналізу результатів додаткових методів дослідження (лабораторних та інструментальних), які застосовуються при діагностиці і проведенні диференційного діагнозу, розгляд яких передбачений темою практичного заняття; контролю кінцевого рівня знань за рівнем теоретичної підготовки та розв'язуванням ситуаційних клінічних задач. На практичних заняттях рекомендується вести протоколи, в які необхідно вносити короткі відомості про хворих, обстежених під час практичного заняття, діагноз, план обстеження та призначене лікування.

Самостійна робота аспіранта – основний спосіб оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Для її успішного виконання кафедрою створено навчально-методичний посібник "Внутрішні хвороби" у 2х частинах. У цілому, самостійна робота включає: доаудиторну та

позааудиторну підготовку за темами «Внутрішньої медицини», роботу аспірантів у відділеннях клінічних баз кафедри, у тому числі у лабораторіях та відділеннях (кабінетах) функціональної діагностики, інтерпретацію даних лабораторних та інструментальних методів дослідження при патології внутрішніх органів у позааудиторний час; індивідуальні завдання (виступ на науково-практичних конференціях молодих вчених, написання тез тощо); опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять.

Відвідування занять є обов'язковим. Пропущені заняття мають бути відпрацьовані аспірантом вчасно згідно, встановленого в університеті, порядку.

Аспірант повинен уникати будь-яких порушень академічної доброчесності. Обов'язковим є виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни. Слід дотримуватися норм законодавства про авторське право, надання достовірної інформації про результати власної наукової діяльності з посиланням на джерела інформації у разі використання ідей, розробок чи тверджень. Недопустимими є запізнення на заняття та пропуски без поважних причин. Заохочується активність, ініціативність, творчий підхід.

7. ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

7.1. Основна

1. Актуальні питання ендокринології у практиці сімейного лікаря : навч. посіб. для лікарів-інтернів і лікарів-слухачів закл. (ф-тів) післядиплом. освіти / за ред. : Ю. В. Вороненка, О. Г. Шекери, Б. М. Маньковського. - Київ : Заславський О.Ю., 2019. - 130 с.
2. Актуальні проблеми нефрології : зб. наук. пр. / Нац. мед. ун-т ім. О.О. Богомольця, Міжнар. акад. екології та медицини ; редкол. : Д. О. Говсеєв [та ін.]. - Київ : Юстон, 2018. - Вип. 24. - 67 с.
3. Алгоритми діагностично-лікувальних навичок і вмінь із внутрішніх хвороб для лікаря загальної (сімейної) практики: захворювання дихальної, імунної та серцево-судинної систем : навч. посіб. / за ред. В. І. Кривенка. - 4-те вид., переробл. та допов. - Київ : Медкн., 2019. - Кн. 1. - 359 с.
4. Бабінець Л. С. Захворювання органів дихання в сімейній медицині : навч. посіб. для студентів старших курсів, лікарів-інтернів, а також лікарів загальної практики - сімейн. медицини, дільнич. терапевтів і педіатрів / Л. С. Бабінець, І. О. Боровик, Л. В. Андріюк. - Київ : Медицина, 2019. - 311 с.
5. Бронхіальна астма : адаптована клінічна настанова, заснована на доказах / Нац. ін-т фтизіатрії і пульмонології ім. Ф.Г. Яновського, Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П.Л. Шупика, Асоц. фтизіатрів і пульмонологів України ; уклад. : Ю. І. Феценко, Д. М. Бойко, В. К. Гаврисюк [та ін.]. - Вид. офіц. - Київ : НАМН України, 2019. - 113 с.
6. Внутрішні хвороби [Текст] : нац. підруч. у 2 частинах для лікарів-інтернів, студ. стар. курсів мед. універ. Ч.1. Розділи 1-8 / за ред Л.В. Глушка / Глушко Л.В., Федоров С.В., Скрипник І.М., Островський М.М./ — К. : ВСВ"Медицина", 2019. — 680 с.
7. Внутрішні хвороби [Текст] : нац. підруч. у 2 частинах для лікарів-інтернів, студ. стар. курсів мед. універ. Ч.2. Розділи 9-24 / за ред Л.В. Глушка

- /Глушко Л.В., Федоров С.В., Скрипник І.М., Островський М.М./ — К. : ВСВ"Медицина", 2019. — 584 с.
8. Внутрішні хвороби [Текст] : Підручник, заснований на принципах доказової медицини 2018/19 / Керівник проекту Александра Кубец, гол ред. Адріана Яремчук-Кочмарик, Анатолій Свінціцький ; пер.з польск. — Краків : Практична Медицина, 2018. — 1632 с.
 9. Гастроэнтерология. Национальное руководство. Краткое издание. /Под ред. В.Т. Ивашкина, Т.Л. Лапиной. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015. – 480 с.
 10. Гериатрия: Национальное руководство / под ред. : О. Н. Ткачевой, Е. В. Фроловой, Н. Н. Яхно. - М. : Гэотар-Медиа, 2019. - 605 с.
 11. Годован, В. В. Фармакологія в рисунках і схемах / В. В. Годован; за ред. В.Й. Кресюна ; Одес. нац. мед. ун-т МОЗ України. - Вінниця : Нова кн., 2019. - 461 с.
 12. Диагностика неотложных состояний: рук. для специалистов клинико-диагност. лаб. и врачей-клиницистов / А. А. Кишкун. - М.: Гэотар-Медиа, 2019. - 735 с.

7.2. Додаткова

1. Андрейчин С. М. Методика обстеження терапевтичного хворого: навчальний посібник / С. М. Андрейчин, Н. А. Бількевич, Т. Ю. Чернець. — Тернопіль : ТДМУ; Укрмедкнига, 2015. – 259 с.
2. Бронхіальна астма : адаптована клінічна настанова, заснована на доказах / Нац. ін-т фтизіатрії і пульмонології ім. Ф.Г. Яновського, Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П.Л. Шупика, Асоц. фтизіатрів і пульмонологів України ; уклад. : Ю. І. Фещенко, Д. М. Бойко, В. К. Гаврисюк [та ін.]. - Вид. офіц. - Київ : НАМН України, 2019. - 113 с.
3. Дранник Г.Н. Клиническая иммунология и аллергология. Пособие для студентов, врачей-интернов, иммунологов, аллергологов, врачей лечебного профиля всех специальностей. – Киев, 2010. - 552 с.

4. Дужий І. Д. Гострий грудний біль (диференціальна діагностика) / І. Д. Дужий. - Суми : Сум. держ. ун-т, 2019. - 303 с.
5. Елисеєв М. С. Подагра : руководство / М. С. Елисеєв. - М. : Гэотар-Медиа, 2019. - 237 с.
6. Ендокринні руйнівники в Україні: стан проблеми та шляхи її вирішення : нац. огляд / А. М. Сердюк, Д. А. Базика, М. Д. Тронько [та ін.]. - Київ : Медінформ, 2018. - 155 с.
7. Ендокринологія [Текст] : Нац. підруч. вищ. мед. навч. закл. IV р. акред. / За ред. П.М. Боднара /Боднар П.М., Михальчишин Г.П., Комісаренко Ю.І., ПриступнюкО.М., Большова О.В./.— 4 - е вид. оновл. та допов.— Вінниця : Нова книга, 2017. — 456 с.
8. Журавльова Л. В. Актуальні підходи до лікування хворих на цукровий діабет : навч. посіб. для студентів, лікарів-інтернів терапевтів, ендокринологів та лікарів заг. практики / Л. В. Журавльова, О. М. Кривоносова. - Київ : Медкн., 2019. - 143 с.
9. Захворюваність на непухлинні хвороби органів травлення в осіб віком 18 років і старших, евакуйованих із 30-кілометрової зони ЧАЕС, у післяаварійний період (1992-2016) [Текст] / О. А. Капустинська, К. Є. Прикащикова, Ж. С. Ярошенко та ін. // Довкілля та здоров'я. — 2020. — № 2. — С.24-29.
10. Зозуля І. С. Шляхи оптимізації діагностики та лікування гострого ішемічного інсульту на догоспітальному та ранньому госпітальному етапах /І. С. Зозуля, О. П. Мошенська; під ред. І. С. Зозулі. – К. : Балюк І. Б., 2012. – 160 с.
11. Интерстициальные и орфанные заболевания легких : руководство / под ред. М. М. Ильковича. - М. : Гэотар-медиа, 2019. - 546 с.
12. Иоселиани Д. Г. Коронарное стентирование и стенты / Д. Г. Иоселиани, Д. А. Асадов, А. М. Бабунашвили. - М. : Гэотар-Медиа, 2019. - 247 с.

- 13.Іванов Д. Д. Нефрологія в практиці сімейного лікаря: навчально-методичний посібник / Д. Д. Іванов, О. М. Корж. – Донецьк: Заславський О. Ю., 2014. – 463 с.
- 14.Ілько А. А. Анестезіологія, інтенсивна терапія і реаніматологія: навчальний посібник / А. А. Ілько. – К. : Медицина , 2014. – 263 с.
- 15.Імунологія. За загальною редакцією Кузнецової Л.В., Бабаджана В.Д., Харченко Н.В. Національний підручник. Вінниця: ТОВ “Меркьюрі-Поділля”, 2013. – 564 с.
- 16.Імунопрофілактика інфекційних хвороб : навч.-метод. посіб. / за ред. : Л. І. Чернишової, Ф. І. Лапія, А. П. Волохи. - 2-ге вид., переробл. і допов. - Київ : Медицина, 2019. - 318 с.
- 17.Інформаційні технології у сфері охорони здоров'я / Л. Б. Ліщинська, С. А. Яремко, К. В. Копняк [та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Вінниц. торг.-екон. інститут. - Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2018. - 238 с.
- 18.Казимирко В. К. Ревматологія: учебное пособие для врачей в вопросах и ответах /В. К. Казимирко, В. Н. Коваленко. – Донецьк: Заславський А. Ю., 2009. – 618 с.
- 19.Капустник Ю. О. Фармакотерапія невідкладних станів у кардіології: навчальний посібник / Ю. О. Капустник, О. В. Власова. – Полтава: Бельдій С. П., 2013. – 333 с.
20. Кардіологія : нац. рук. / Асоц. мед. о-в по качеству, Рос. кардиол. о-во ; под ред. Е. В. Шляхто. - 2-е изд., перераб. и доп. - М. : Гэотар-медиа, 2019. - 796 с.
- 21.Кардіологія. Национальное руководство / Под ред. Е.В. Шляхто. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015. - 800с.
- 22.Клініко-ЕКГ синдроми: навчальний посібник /Г. В. Дзяк, Т. О. Перцева, А. М. Василенко [та ін.]; за ред. Г. В. Дзяка. – Дніпропетровськ: Пороги, 2010. – 202 с.

- 23.Клінічна і лабораторна імунологія. За загальною ред. Кузнецової Л.В., Фролова В.М., Бабаджана В.Д. Національний підручник. К. ООО «Поліграф плюс», 2012. – 922 с.
- 24.Клінічна лабораторна діагностика : підруч. для студентів і лікарів-інтернів мед. закл. вищ. освіти, фахівців лаб. діагностики і клініцистів різних спец. / за ред. Л. Є. Лаповець. - Київ : Медицина, 2019. - 471 с.
- 25.Клінічна фармакологія : навч. посіб. / Є. І. Шоріков, Г. І. Шумко, О. С. Хухліна [та ін.]. - Вінниця : Нова кн., 2019. - 510 с.
26. Книш С. В. Відносини у сфері охорони здоров'я в Україні: адміністративно-правовий аспект / С. В. Книш. - Київ : Освіта України, 2019. - 442 с.
- 27.Коваленко В. Н. Сердечно-сосудистые заболевания и ренин-ангиотензиновая система / В. Н. Коваленко, Т. В. Талаева, В. В. Братусь. – К. : Морион, 2013. – 231 с.
- 28.Кондратюк В. Є. Внутрішня медицина: ревматологія [Текст] : Навч. посібник. Змістовний модуль 2."Основи діагностики, лікування та профілактики основних хвороб кістково-м'язової системи та сполучної тканини" / В. Є. Кондратюк, М. Б. Джус. — К. : ВСВ "Медицина", 2017. — 272 с.
- 29.Костенко І. Ф. Обстеження та оцінювання стану здоров'я людини: підручник / І. Ф. Костенко. – К.: Медицина, 2014. – 278 с.
- 30.Курята О.В. Ліпідний обмін і кардіоваскулярний ризик у хворих на хронічну хворобу нирок / О.В. Курята, Є.О. Фролова. -Д.: Герда, 2013. - 111 с.
- 31.Легочная гипертензия : рук. для врачей / под ред. С. Н. Авдеева. - 2-е изд., перераб. и доп. - М. : Гэотар-Медиа, 2019. - 604 с.
- 32.Лімфаденопатії у дітей та підлітків: диференційна діагностика і лікарська тактика (навчально-методичний посібник для педіатрів та лікарів загальної

- практики- сімейної медицини). / За ред.. доц. Н.К.Уніч та проф.. В.В.Бережного. – К.: 2012. – 322с.
- 33.Люлько О. В. Урологія: підручник / О. В. Люлько, О. Ф. Возіанов. –К.: Медицина, 2011. – 663 с.
- 34.Мавродий В. М. Справочник по неотложной и интенсивной терапии. Программы успешной практики для грамотных врачей / В. М. Мавродий. – Донецк: Заславский А. Ю., 2012. – 461 с.
- 35.Малый В. П. Острые кишечные инфекции с диарейным синдромом (патогенез, клиника, лечение) / В. П. Малый, Е. В. Козишкурт. - Киев : Олфа, 2019. - 199 с.
- 36.Медицина невідкладних станів: швидка і невідкладна медична допомога: підруч. для лікарів-курсантів післядиплом. освіти, лікарів-інтернів і студ. вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації/ І.С. Зозуля, А.В. Вершигора, В.І. Боброва, Р.А. Абизов, В.С. Андрієць та ін.; за ред. І.С. Зозулі. -К.: Медицина, 2012. -727 с.
- 37.Михайлов Б. В. Війна в Україні: патоморфоз психічних і поведінкових розладів / Б. В. Михайлов, С. А. Риженко, С. М. Мороз. - Київ : Дніпро, 2019. - 377 с.
- 38.Москаленко В. Ф. Методологія доказової медицини: підручник / В. Ф. Москаленко, І. Є. Булах, О. Г. Пузанова. – Київ : Медицина, 2014. – 199 с.
- 39.Національний підручник з ревматології /В. М. Коваленко, Н. М. Шуба, В. К. Казимирко [та ін.]; за ред. В. М. Коваленка, Н. М. Шуби. – К. : МОРІОН, 2013. – 671 с.
- 40.Невідкладні стани в клініці внутрішніх хвороби: навчальний посібник / Г. В. Дзяк, Т. О. Перцева, А. М. Василенко [та ін.]; за ред. Г. В. Дзяка. – Дніпропетровськ : Пороги, 2010. – 674 с.
- 41.Неотложная медицина по Тинтиналли = Tintinalli's Emergency Medicine Manual : руководство : пер. с англ. / Д. М. Клайн, О. Д. Ма, Р. К. Цидулка [и др.]. - М. : Гэотар-медиа, 2019. - 1146 с.

42. Нефрологія: Національний підручник / Л.А. Пиріг, Д.Д. Іванов, О.І. Таран та ін.; за ред. академіка НАМН України, д.м.н., проф. Пирога Л.А., д.м.н., проф. Д. Д. Іванова. - Донецьк: Заславський О.Ю., 2014. – 316 с.
43. Общая врачебная практика. Национальное руководство. Том 1. / Под ред. И.Н. Денисова, О.М. Лесняк. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2013. - 976с.
44. Основи нефрології: довідник лікаря "Нефролог" / автори-укладачі : І. В. Багдасарова, В. Б. Дударенко, М. В. Кулизький ; за ред. М. О. Колесника. – Київ : Бібліотека "Здоров'я України", 2013. – 340 с.
45. Основи ревматології для лікарів загальної практики-сімейних лікарів. Методичні рекомендації / Хіміон Л.В., Ященко О.Б., Данилюк С.В. – К., 2014.- 192с.
46. Основні синдроми й методи обстеження в пульмонології та фтизіатрії: навчальний посібник / Л. Д. Годоріко, А.В. Бойко. – К.: Медкнига, 2013. – 432 с.
47. Патоморфологія та гістологія: Атлас/ Зербіно Д. Д., Багрій М. М., Боднар Я. Я., Діброва В. А. – Вінниця: Нова книга, 2016. – 800 с.
48. Пічкарь Й. І. Діагностика і семіотика ендокринних захворювань : навчальний посібник / Й. І. Пічкарь. – К.: Люди в білому, 2014. – 137 с.
49. Показники здоров'я населення та використання ресурсів охорони здоров'я в Україні за 2016-2017 роки / Центр мед. статистики МОЗ України ; уклад. : В. М. Заболотько, Н. Г. Кравчук, І. Є. Стешенко [та ін.]. - Київ : Поліум, 2018. - 327 с.
50. Порадник лікаря з невідкладної медицини : посібник / за ред. М. І. Шведа. - Тернопіль : Укрмедкн. ; ТНМУ, 2019. - 527 с.
51. Профилактика сердечно-сосудистых заболеваний: популяционная стратегия и индивидуализированные программы (на основе Европейских рекомендаций по профилактике сердечно-сосудистых заболеваний в клинической практике 2012) / В. В. Коваленко, Е. Г. Несукай, М. Н.

- Долженко, И. М. Горбась; Ассоциация кардиологов Украины. – К.: МОРИОН, 2013. – 90 с.
52. Пульмонология. Национальное руководство./Под ред. А.Г.Чучалина. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2013. – 960с.
53. Рак шлунка: сучасні методи донозологічної діагностики та особливості хірургічного лікування / за ред. Ю. О. Вінника. - Харків : Золоті сторінки, 2019. - 307 с.
54. Свінціцький А. С. Методи діагностики в клініці внутрішньої медицини : навч. посіб. для лікарів-інтернів і студентів мед. закл. вищ. освіти / А. С. Свінціцький. - Київ : Медицина, 2019. - 1007 с.
55. Стандарты лучевой терапии / под ред. : А. Д. Каприна, А. А. Костина, Е. В. Хмелевского. - М. : Гэотар-Медиа, 2019. - 383 с.
56. Судинна патологія нирок: монографія/ Зербіно Д. Д., Багрій М. М., Дядик О. О. та ін. – Вінниця: Нова книга; ФОП Каштелянов А. І., 2015. – 456с.
57. Тітов І. І. Алгоритми надання невідкладної допомоги при критичних станах : навчальний посібник / І. І. Тітов, О. В. Волошинський, О. І. Дацюк. – 5-те вид., допов. і випр. – Вінниця : Нова Книга., 2012. – 343 с.
58. Тодоріко Л. Д. Основні синдроми й методи обстеження в пульмонології та фтизіатрії: навчальний посібник / Л. Д. Тодоріко, А.В. Бойко. – К.: Медкнига, 2013. – 432 с.
59. Управління охороною здоров'я (для післядипломної освіти): Навчально-методичний посібник / За заг.ред. Вороненка Ю.В.- Київ: НМАПО, 2010.- 3670 с.
60. Урологія : нац. підруч. для студентів вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації / за ред. С. П. Пасечнікова. - 3-є вид., випр. і допов. - Вінниця : Нова кн., 2019. - 423 с.
61. Фармакотерапія : учебник / О. В. Крайдашенко, И. Г. Купновицкая, И. Н. Клищ [и др.] ; под общ.ред. : О. В. Крайдашенко, И. Г. Купновицкой, И. Н. Клища, В. Г. Лизогуба. – Винница : Нова Книга, 2013. – 535 с. : табл., ил.

62. Фармакотерапія з фармакокінетикою : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / за ред. І. В. Кіреєва ; Нац. фармац. університет. - Харків : Золоті сторінки, 2019. - 383 с.
63. Фещенко Ю. І. Лабораторна діагностика туберкульозної інфекції : навч. посіб. / Ю. І. Фещенко, О. А. Журило, А. І. Барбова. - Київ : Медицина, 2019. - 302 с.
64. Функциональный почечный резерв: физиология, патофизиология и диагностика. Применение в практике / А. И. Гоженко, Д. Д. Иванов, О. П. Никитенко, В. М. Сирман. - Киев : Заславский А.Ю., 2019. - 151 с.
65. Функціональна діагностика : підруч. для лікарів-інтернів і лікарів-слухачів закл. (ф-тів) післядиплом. освіти МОЗ України / О. Й. Жарінов [та ін.] ; за ред. : О. Й. Жарінова, Ю. А. Іваніва, В. О. Куця. - Київ : Четверта хвиля, 2018. - 732 с.
66. Хвороби органів дихання [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Я.-Р.М. Федорів, М. С. Регеда, І. Г. Гайдучок та ін. — Львів : Магнолія 2006, 2019. — 480 с.
67. Шлапак І. П. Шлапак І. П. Інфузійна терапія в практиці лікаря внутрішньої медицини : навч. посіб. для лікарів-інтернів і лікарів-слухачів закладів (ф-тів) післядиплом. освіти/ І.П. Шлапак, В.З. Нетяженко, О.А. Галушко. -К.: Логос , 2013. -307 с.: табл., іл.
68. Шок: сучасний погляд на проблему та надання медичної допомоги на догоспітальному та на ранньому госпітальному етапі / В. В. Ніконов, С. В. Курсов, В. Ф. Забашта ; Харків. мед. акад. післядиплом. освіти МОЗ України. Каф. медицини невідклад. станів і медицини катастроф. - Харків : Мадрид, 2019. - 181 с.
69. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення, санітарно-епідемічну ситуацію та результати діяльності системи охорони здоров'я України. 2017 рік / Укр. ін-т стратег. дослідж. МОЗ України ; редкол.: П. С. Мельник [та ін.]. - Київ : Медінформ, 2018. - 458 с. : табл., іл. - Бібліогр.: с. 452-458.

70. Эндокринология: учебник для студентов высших медицинских учебных заведений/ Под ред. Боднара П. Н. – Издание 2, перераб. и дополн. – Винница: Нова книга, 2016. – 488 с.
71. Яковлева О. О. Клиническая фармакология лекарственных средств для лечения заболеваний органов пищеварения: учебно-методический пособие / О. О. Яковлева, К. В. Пивторак, И. В. Феджага. – Винница : Нова Книга, 2014. – 285 с.

7.3. Інформаційні ресурси

1. <http://www.osvita.org.ua> – Освітній портал – все про освіту в Україні.
2. <http://nbuv.gov.ua> – сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.
3. <http://korolenko.kharkov.com> – сайт Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка.
4. <http://www.moz.gov.ua>.
5. <http://www.ifnmu.edu.ua/uk/>
6. <http://www.acc.org/guidelines/guidelines-search#sort=relevancy>
7. <https://www.ama-assn.org/practice-management/digital/ama-telehealth-quick-guide>
8. <https://www.acponline.org/>
9. <https://www.acpjournals.org/journalclub.aspx>
10. <https://www.bmj.com/specialties/evidence-based-practice>
11. <https://www.cebm.net/>
12. <https://guides.mclibrary.duke.edu/ebptutorial>
13. <https://www.medscape.com/>
14. <https://www.umj.com.ua/category/dokazatelnyaya-medicina>
15. <http://health-ua.com/>
16. <http://rpht.com.ua/>
17. <https://www.likar.info/tags/dokazatelnyaya-medicine/>
18. <https://www.uptodate.com/home>

19. <http://msvitu.com/pages/home.php>
20. <https://keck.usc.edu/redesign/>
21. <http://www.mif-ua.com/archive/article/39928>
22. <https://www.youtube.com/watch?v=5CsaF10LfuM>
23. <https://www.youtube.com/watch?v=jbtLbuMqWjY>
24. <https://www.youtube.com/watch?v=EaShhLtQEc8>
25. <https://www.youtube.com/watch?v=PxnvYPKie-0>
26. <https://www.youtube.com/watch?v=FtT2HQH1QT4>
27. https://www.youtube.com/watch?v=VaiEqrbmo_Y
28. <https://academicjournals.org/journals.htm>
29. <https://www.biomedcentral.com/>
30. <https://www.doabooks.org/>
31. <http://ocp.hul.harvard.edu/>
32. <https://www.intechopen.com/>
33. <https://plos.org/>
34. <https://world-lecture-project.org/>